

Posudek na diplomní práci Martina Částka

Vztahy Československa a Jugoslávie v letech 1945 - 1948, Praha 2006, 98 s., rkp.

Vzájemné vztahy Československa a Jugoslávie v prvních letech po skončení druhé světové války nebyly českou a slovenskou historiografií, ani historiky působícími v nástupnických státech bývalé SFRJ doposud odpovídajícím způsobem analyzovány. Kontakty bývalých malodohodových spojenců se sice neřadily ke klíčovým momentům ovlivňujícím v letech 1945-1948 zahraniční politiku či dokonce vnitřní vývoj jedné či druhé země, zároveň však v žádném případě nepatřily k problémům marginálním.

Martin Částek se tedy ve své diplomové práci pokusil analyzovat nosné, dosud jen povrchně či pouze částečně prozkoumané téma. Při přípravě textu se mohl - kromě několika zajímavých memoárů - především opřít o obsáhlé fondy uložené v pražských archivech (zejména v Archivu ministerstva zahraničních věcí ČR). Při odpovídající znalosti příslušné sekundární literatury, která se zabývá mezinárodní politikou a vnitřním vývojem obou zemí, nabízí analýza zmíněných dokumentů vzniklých z činnosti československých úřadů a politických stran možnost solidního zmapování zvolené problematiky. Výzkum v příslušných bělehradských archivech (Archiv Muzea dějin Jugoslávie, Archiv Jugoslávie, Archiv ministerstva zahraničí Srbska) nebyl při současném stupni poznání historie československo-jugoslávských vztahů po druhé světové válce nezbytný.

Autor diplomové práce využil příležitosti jen částečně. M. Částek sice prostudoval uvedené archiválie, z předloženého textu je však na mnoha místech

patrné, že analýzu prováděl často jen povrchně. Autor především velmi často nedokázal registrovat či správně vystihnout významné souvislosti. V tomto směru je příznačné jeho nepřesvědčivé hodnocení paměti Josefa Korbela, tituláře československé ambasády v Bělehradu v letech 1945-1948. M. Částek považuje Korbelova tvrzení, která jsou mnohdy v protikladu s informacemi obsaženými v archivních dokumentech, za relevantní. Nepřímo se tak ztotožňuje s Korbelovým vysvětlením, že po celé tři roky hrál velkou hru a něco jiného ústředí psal a zcela jiné informace podával E. Benešovi ústně.

M. Částek se zcela správně pokusil pojednat o československo-jugoslávských vztazích v širším kontextu mezinárodní situace i vnitropolitického vývoje obou států. Autorovým handicapem, který je brzy patrný při četbě posuzovaného textu, je však omezená znalost této problematiky. Diplomant odkazuje na učebnicové příručky dějin mezinárodní politiky po druhé světové válce, opírá se o velmi omezený počet monografií a studií věnovaných konstituování komunistických režimů v Československu a v Jugoslávii.

Za nepříliš šťastné považuji chronologické ohraničení výkladu. M. Částek správně začíná analýzu již ve válečných letech. (Jeho výklad okolností navázání kontaktů mezi československým exilem a politickou reprezentací jugoslávské komunistické rezistence je ovšem kusý a nedostatečně přesvědčivý.) Jako sporné se mi však jeví zakončení výkladu únorovým převratem v Československu. Ten totiž není v dějinách vztahů obou zemí zásadním mezníkem. Poválečnou epochu kontaktů Československa a Jugoslávie završuje až roztržka mezi Bělehradem a východním blokem na počátku léta 1948. Teprve v jarních měsících roku 1948 - již v jiných politických podmínkách - pomalu odeznívaly procesy, které začaly po skončení druhé světové války.

Výklad posuzované diplomové práce se z větší části koncentruje na politické vztahy Jugoslávie a Československa. M. Částek si jen okrajově všímá ekonomických kontaktů a problematiky související s reemigrací Čechů a Slováků z Jugoslávie. Je vcelku pochopitelné, proč se diplomant nepokusil objasnit i tematiku kulturní spolupráce. (Měl to ovšem v úvodu objasnit.) V textu však chybí byť jen jediná zmínka o dalších momentech výrazně ovlivňujících československo-jugoslávské **politické** vztahy (např. přístup československých úřadů k moravským Chorvatům, vysvětlení okolností studia několika tisíců Jugoslávců na československých středních a vysokých školách). M. Částek se také vůbec nezmiňuje o několika epizodických událostech, které však názorně ilustrovaly charakter politické spolupráce ČSR a FLRJ po druhé světové válce (neúspěšný pokus syna Stjepana Radiće o emigraci do Československa, pobyt patriarchy Srbské pravoslavné církve Gavriila Dožiće v Československu).

Přes uvedené výhrady splňuje text předložený M. Částkem základní kritéria diplomní práce. Přináší průřezový, jinde nedostupný přehled československo-jugoslávských politických kontaktů v poválečném období. Souhlasit lze i s většinou závěrů a hodnocení uvedených v textu (např. o okolnostech podpisu a významu spojenecké smlouvy).

Diplomní práci doporučuji k obhajobě.

Navrhovaná známka: dobře

V Sezimově Ústí, 26. srpna 2006

Doc. PhDr. Jan Pelikán, CSc.

vedoucí diplomní práce